

ROLA KOBIET NA PRZEŁOMIE WIEKÓW

OD ŚREDNIOWIECZA DO CZASÓW

WSPÓŁCZESNYCH

WOMAN'S ROLE AT THE TURN OF THE CENTURIES

FROM THE MIDDLE TO CONTEMPORARY TIMES

ŚREDNIOWIECZE

Średniowiecze uważane jest za „ciemne”. Jednakże w tej epoce rola kobiety jest jasno zarysowana. Kobieta ma obowiązek być wierna mężowi, posłuszna, pracowita, uległa, rodzić dużo zdrowych dzieci (najlepiej płci męskiej), pracować w polu i podobnie jak mąż wstydzić się swojego ciała i związanego z nim pożądania, traktując je jako nieczyste. Status kobiety był „umiarkowanie zły”. Jej pozycja zależała od dwóch czynników: pochodzenia i wielkości wiana. Kobiety z rodów królewskich żyły dłużej, w lepszych warunkach, a ich jedynym celem było rodzenie książąt i biskupów. Wieśniaczki i mieszczki żyły krócej. Ich rola, poza rodzeniem, polegała na nieustanej walce o egzystencję.

Miłość i uczucie istniały tak jak w każdej epoce. Nie mówiono jednak o nich głośno. Namiętność, seks i prokreacja stanowiły tabu. Gorące uczucie, rodzące się z zauroczenia i rozkwitająca powoli miłość z zakochania były niedostępne dla wyższych warstw społecznych. Interes rodzinny, dynastyczny, musiał przegrać z uczuciami i porywami serca. Ideałem miłości był niespełniony rycerz i dama dworu, bez szans na cielesne dopełnienie pomiędzy miłującymi się.

MIDDLE AGES

The Middle Ages are considered as being "dark". However, in this era the role of women is clearly outlined. A woman has a duty to be faithful to her husband, obedient, hard-working, submissive, give birth to many healthy children (preferably a male), work in a field and be ashamed of her body and related desire, treating them as unclean. The status of the woman was "moderately bad". Their position depended on two factors: the origin and size of the dowel. Women from royal lines lived longer, in better conditions, and their only purpose was to give birth to princes and bishops. Villagers and townsmen lived shorter. Their role, apart from giving birth, relied on the constant struggle for existence.

Love and feeling existed like in any age. However, they were not spoken of loudly. Passion, sex and procreation were taboo. The hot feeling, born of infatuation and the slowly growing love were inaccessible to the higher social strata. Family, dynastic interest, had to lose with feelings and gusts of heart. The ideal of love was the unfulfilled knight and court lady, with no chance of a carnal fulfillment between lovers.

Obrazy: Maria z Dzieciątkiem z d. klasztoru klarysek we Wrocławiu.

Jean August Dominique Ingres – Joanna d’Arc podczas koronacji Karola VII.

RENEANS

Paradoksalnie, największy upadek pozycji kobiety w historii Europy przyniosło Odrodzenie. Nastąpił wówczas nie tylko renesans antycznej kultury, ale i antycznego spojrzenia na kobiety. Wzmocniły się i wybuchły z nową siłą stereotypy o kobietach, uprzedzenia i obraźliwe tezy.

Upadek roli kobiety miał jednak głębsze źródła niż ideologia antyczna. To czas wielkich przeobrażeń społecznych, eksplozji demograficznej w Europie i reformacji. Większa liczba mężczyzn, w połączeniu z „nożycami cen” na produkty rolne powodowało, że kobiety odsuwano od pracy w ich zawodach. Miasta przeludniały się uciekinierami z wiosek. Niewiasty zamknięto w domu, wśród dzieci i garów. Państwo i idea władzy zmieniły swoją orientację wobec obywatela. Upadał feudalizm – rodził się absolutyzm. Kobieta mocniej związana z mężczyzną i państwem. Brutalnie piętnowano prostytutkę i inne odchylenia jednostkowe, bardzo źle spoglądano na kobiety samotne, patrzono na nie wręcz jak czarownice. Stąd też wzięła się istna plaga sądów nad czarownicami, choć nie była ona aż tak powszechna jak to się często uważa.

RENAISSANCE

Paradoxically, the greatest collapse of the woman's position in the history of Europe has brought a revival. There was not only a renaissance of ancient culture, but also an ancient look at women. The stereotypes about women, prejudices and insulting theses have grown stronger and brighter with new strength.

However, the collapse of the role of women had deeper sources than ancient ideology. It is a time of great social transformation, a demographic explosion in Europe and the Reformation. A larger number of men, combined with "price scissors" for agricultural products meant that women were removed from work in their professions. Cities were over popping refugees from villages. The women were locked in the house, among the children and the pans. The state and the idea of power have changed their orientation towards the citizen. Feudalism fell - absolutism was born. The woman was more closely connected with the man and the state. Prostitution and other individual

deviations were brutally condemned, and lonely women were viewed very badly, they were looked at like witches. Hence, there is a real scourge of witch courts, although it was not as widespread as it is often thought.

Obrazy: Jan Matejko – Zawieszenie dzwonu Zygmunta (fragment).

Nicholas Hilliard - Królowa Elżbieta I.

Leonardo Da Vinci – Lady with an Ermine.

Jan van Eyck – Portret Arnolfini.

BAROK

Pozycja kobiet w społeczeństwie sarmackim, w okresie baroku nie była zadowalająca. Ich działanie było ograniczone przez obyczaje i pozycję społeczną. Całe życie kobiet zależne było od mężczyzn. Przede wszystkim wyznaczono jej rolę opiekunki ogniska domowego. Swój status zawdzięczała funkcji, którą pełniła. Kobiety długo nie uczestniczyły w życiu kulturowym i politycznym. Sytuacja ta zaczyna się zmieniać od końca XVII wieku. Pojawiają się wtedy niewiasty wykształcone i o silnym charakterze. Możliwość udziału kobiet w życiu społecznym spowodował marazm społeczeństwa po wojnach w XVII wieku.

BAROQUE

The position of women in Sarmatia society in the Baroque period was not satisfactory. Their actions were limited by their customs and social position. The whole life of women was dependent on men. First of all, she was assigned the role of a home carers. She owe her status to the function she performed. Women have not participated in cultural and political life for a long time. This situation begins to change from the end of the 17th century. Then, educated and strong women appear. The possibility of women's participation in social life caused the society's sluggishness after the wars in the 17th century.

Źródła wykorzystanego tekstu:

<https://histmag.org/Gorsza-plec-Rola-kobiety-w-ciagu-wiekow-8709>

https://pl.wikipedia.org/wiki/Historia_kobiet

<http://www.entertheroom.pl/life/7329-byc-kobieta-w-dawnej-polsce-xix-wiek>

http://www.wiadomosci24.pl/arttykul/jaka_jest_kobieta_xxi_wieku_227357.html

<http://mloda-polska.klp.pl/>

<https://depotuw.ceon.pl/bitstream/handle/item/1445/A%20Miloszewska-Kielbiewska%20-%20Praca%20doktorska.pdf?sequence=1>

<http://wypracowania.pl/wypracowania/kobiety-w-literaturze-i-sztuce-mlodej-polski>

<https://kobieta.wp.pl/kobiety-w-trakcie-ii-wojny-swiatowej-5982777371894913a>

Obrazy: Giovanni Bellini – Young Woman at Her Toilette.

Peter Paul Rubens – The three graces.

Rafael – La Donna Velata.

OŚWIECENIE

Przełom dziejowy nastąpić miał w czasie rewolucji francuskiej. Równouprawnienie pierwszy raz pojawiło się nie w wolności osobistej kobiet lub prawie głosowania, lecz... na szafocie. Tak zginęli przecież Ludwik XVI i Maria Antonina. Kobiety jednak znowu ożyły się smakiem. Rewolucja, w której brały czynny udział, rozczarowała je – świat ciągle należał do mężczyzn. Lecz pomnik ich władzy powoli i nieubłagane chwiało się w posadach. Niewiasty zaczęły jednak coraz śmielej dopominać się swoich praw, a pomagało im w tym rosnące poczucie samoświadomości: tak wśród kobiet jak i wśród mężczyzn. Rewolucja rzuciła hasła równouprawnienia wszystkich ludzi, co mogło otworzyć drogę aspiracjom kobiet. Mogły one wreszcie zacząć wychodzić z cienia mężów. I tak właśnie kobiety zaczęły zdobywać coraz lepsze wykształcenie, pomimo zamkniętych drzwi uniwersytetów. Siłą zdolną wybić kobiety poza tradycyjne role stały się zwłaszcza guwernantki.

ENLIGHTENMENT

Historical breakthrough took place during the French Revolution. Equality for the first time appeared not in the freedom of women or the right to vote, but ... on the scaffold. That's how Louis XVI and Maria Antoine died. The women, however, were relishing the taste again. The revolution in which they took an active part disappointed them

- the world still belonged to men. But the monument to their power was slowly and inexorably swaying in its foundations. The women, however, began to demand their rights more and more boldly, and the growing sense of self-awareness helped them to do so: both among women and among men. The revolution has put forward the slogans of equality for all people, which could open the way for women's aspirations. They could finally come out of the shadow of their husbands. And that's how women started to get better and better education, despite closed university doors. The power capable of knocking women out of traditional roles became especially the governess.

Obrazy: Jacques – Louis David – Portret Antoine – Laurent Lavoisier i jego żony.

Angelica Kauffman - Three singers.

Fiodor Rokotow - Caryca Katarzyna

XIX WIEK

Okres zaborów wykreował kobietę na Matkę Polkę, której zadaniem nadrzędnym stała się obrona patriotyzmu oraz pielęgnowanie tych wartości w każdym młodym człowieku. W ten sposób dążenie polskich kobiet do samodzielności skoncentrowało się wówczas na ruchu oświatowym. Determinowały to zarówno nowe obowiązki matek w zakresie wychowania patriotycznego młodzieży, jak i przemiany społeczne, zmuszające kobiety do pracy zarobkowej, której uzyskanie bez odpowiedniego wykształcenia czy umiejętności było wręcz niemożliwe. Represje popowstaniowe nierzadko odbijające się na rodzinnych finansach wymogły na kobietach z zamożnych środowiska ziemiańskich podjęcie pracy. I to właśnie był kolejny przełomowy wątek, bo praca zawodowa kobiet stała się kolejnym krokiem na drodze do emancypacji. To właśnie wtedy na scenie pojawiła się Eliza Orzeszkowa, która wraz z innymi pozytywistami widziała w pracy kobiet rozwiązanie licznych problemów, zarówno na poziomie życia społecznego, jak i rodzinnego. Po upadku powstania styczniowego jej mąż został zesłany na Syberię, a majątek skonfiskowany. Z uwagi na działalność na polu oświatowym miała problem ze znalezieniem pracy, a ze względu na związek z żonatym mężczyzną, który nawiązała po unieważnieniu małżeństwa, była bojkotowana towarzysko. Odczuwając boleśnie krępujący gorset realiów, rozpoczęła walkę o samodzielność kobiet, braku której skutki w pełni ukazała w powieści „Marta” przytoczonej na początku tekstu. Uważając, że „kobieta wtedy tylko utorować sobie może drogę pracy, zdobyć byt niezależny i położyć szacunek nakazujące, kiedy posiada wyłączny jakiś talent lub doskonałą jaką umiejętność”, całe swoje życie poświęciła walce o samoświadomość kobiet.

19th CENTURY

The period of annexation created a woman for the Polish Mother, whose overriding task was to defend patriotism and to cultivate these values in every young person. In this way, the pursuit of Polish women for independence was focused on the educational movement. This determined both the new duties of mothers in the field of patriotic youth education, and social changes, forcing women to gain employment, which was impossible to obtain without proper education or skills. Post-uprising repressions, often reflecting on family finances, forced women from a prosperous landed gentry to work. And that was another breakthrough topic, because women's professional work became the next step on the road to emancipation. It was at that time that Eliza Orzeszkowa appeared on the stage, who along with other positivists saw in women's work a solution to numerous problems, both on the level of social and family life. After the fall of the January Uprising, her husband was exiled to Siberia and the property was confiscated. Due to the activity in the field of education, she had a problem with finding a job, and because of the relationship with a married man who had established after the annulment of marriage, she was boycotted socially. Feeling painfully restricting the corset of reality, she began to fight for the independence of women, the lack of which she fully showed the effects in the novel "Marta" quoted at the beginning of the text. Considering that "a woman can then only pave herself a way of work, get an independent existence and place an estimate, when she has exclusive talent or perfect skill", she devoted her whole life to the fight for women's self-awareness.

MŁODA POLSKA

Młoda Polska to epoka w, której popularne stają się idee emancypacji. Kobiety muszą pracować, aby zapewnić byt rodzinie, aby przeżyć. W okresie tym powraca do literatury temat miłości. Moderniści mają wiele cech wspólnych z romantykami- poszukują oni idealnej miłości, cierpią z powodu silnego uczucia i piszą piękne wiersze miłosne. Kobieta młodopolska nie jest już niewinna - to demon, pełen zmysłowej drapieżności. Jej adoratorem targają uczucia: raz rozkosz, a raz cierpienie. Mężczyźni, tak jak i kobiety bardzo często zmieniają partnerów. Porzuceni kochankowie ponoszą konsekwencje swojej lekkomyślności (głównie kobiety).

Kobieta w sztuce Młodej Polski przedstawiana jest w różny sposób. Może to być nowoczesna i stateczna dziewczyna, pragnąca realizować swoje marzenia. Ale często jest to także symbol niezwyklej i niepojętej siły, która może przynieść mężczyźnie radość, ale i tragedię. Jedno jest pewne – młodopolscy artyści znacznie poważniej niż ich poprzednicy podchodzili do kwestii kobiecości.

YOUNG POLAND - a modernist period in Polish visual arts, literature and music, covering roughly the years between 1890 and 1918.

Young Poland is an era in which the ideas of emancipation become popular. Women have to work to ensure the family's existence to survive. During this period, the theme of love returns to the literature. Modernists have many features in common with romantics - they seek perfect love, suffer from strong feelings and write beautiful love poems. The Young Poland's woman is no longer innocent - it is a demon, full of sensual rapacity. Her admirer is afflicted by feelings: once pleasure and once suffering. Men, like women, often change partners. Abandoned lovers bear the consequences of their recklessness (mainly women).

A woman in the play of Young Poland is presented in a variety of ways. It can be a modern and stable girl who wants to pursue her dreams. But often it is also a symbol of an extraordinary and incomprehensible force that can bring joy to a man, but also a tragedy. One thing is certain - Young artists from Wroclaw approached the issue of femininity much more seriously than their predecessors.

Obrazy: Stanisław Wyspiański – Macierzyństwo.
Stanisław Wyspiański – Autoportret z żoną.

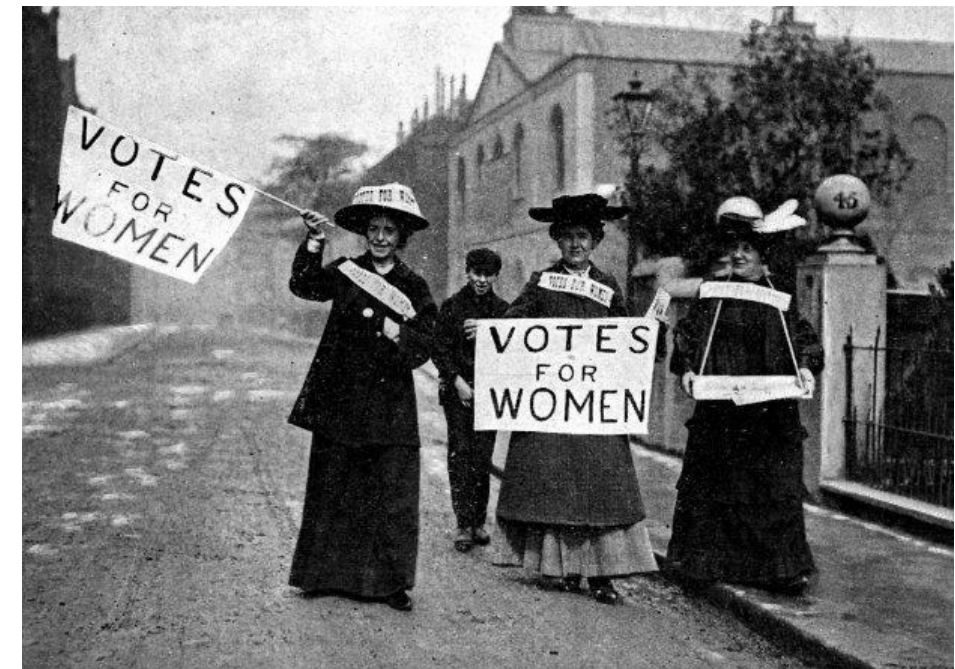
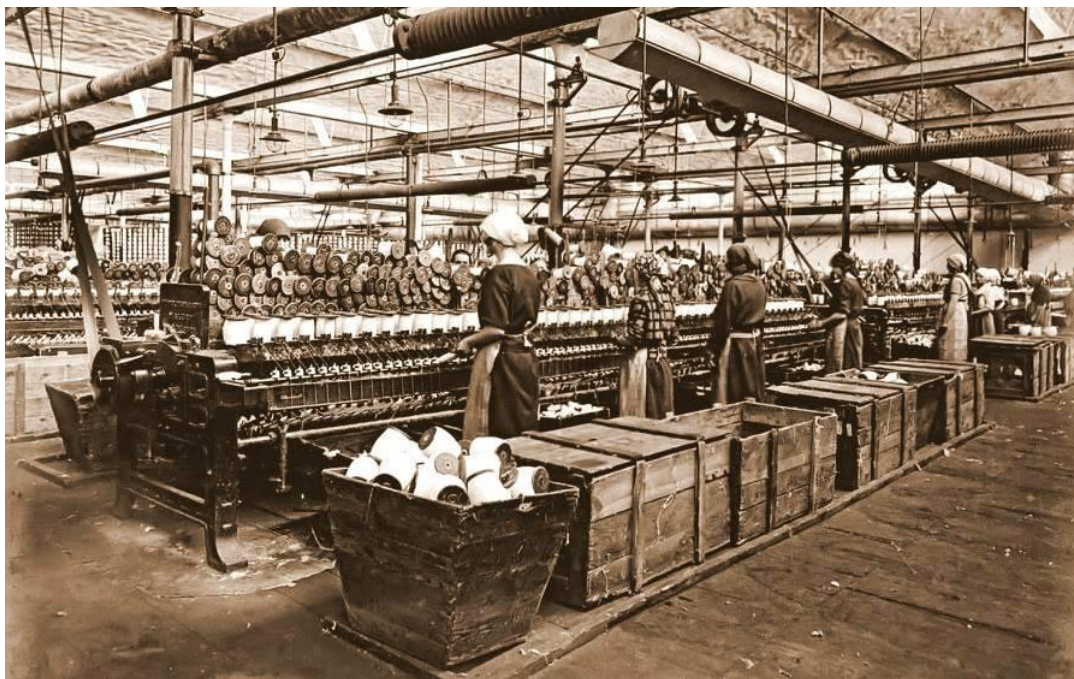
XX WIEK

Kluczową datą w procesie zmian roli i pozycji kobiet okazał się rok 1903. Wtedy to pojawiła się pierwsza organizacja walcząca jawnie, często wręcz szantażem i masowymi protestami, o prawa kobiet w USA. Sufrażystki, bo tak nazwano walczące o prawa kobiet, pozyskały dla nich na różnych zasadach prawa wyborcze, osobisty różny status prawny, zdolność zarządzania majątkiem, możliwość rozwodu oraz płatny urlop macierzyński. Sytuacja w Starym Świecie była mniej budująca, ale postęp miał miejsce i był bardzo wyraźny.

20th CENTURY

The key date in the process of changing the role and position of women turned out to be 1903. At that time, the first organization to openly open, often blackmail and mass protests, for women's rights in the United States appeared. Suffragettes, as they were called for fighting for women's rights, obtained for them, on different principles, electoral rights, personal different legal status, the ability to manage property, the possibility of divorce and paid maternity leave. The situation in the Old World was less constructive, but progress was taking place and it was very clear.

Obrazy: Womens Suffrage 1912 Nan American Womens Suffrage Parade in New York City 6 May 1912.

Kobiety w Fabryce WYROBÓW Bawełnianych (początek XX wieku). Centralne Muzeum Włókiennictwa w Łodzi.

Annie Kenney and Christabel Pankhurst (<http://wearesouthdevon.com/votes-women-torquays-suffragettes/>)

Angielskie sufrażystki walczące o prawa wyborcze dla kobiet, Londyn, 1906 r. (Fot. EAST NEWS)

XX WIEK (2)

Zmiany trwale ugruntowała I wojna światowa. Mężczyźni setkami tysięcy ruszyli na front, a kobiety zajęły ich miejsca pracy. Porzuciły długie włosy i gorsety, ruszyły natomiast skręcać haubice i karabiny. O wygranej w tej wojnie nie zdecydowała taktyka, ale wytrzymałość. Zdolności ekonomiczne pozwalające na utrzymanie przez cztery lata zaopatrzenia dla ogromnych armii. Upośledzone zdaniem antycznych twórców kobiety wywiązały się z tego zadania doskonale. Rozkwit organizacji kobiecych nie został zahamowany przez totalitaryzmy XX wieku. Kobiety znów wróciły do fabryk w latach 1939-1945 oddając znowu swoje życie osobiste narodowi.

Twarde, waleczne, bezkompromisowe, ale mimo wszechobecnej poźogi, wciąż troskliwe i opiekuńcze. Podczas zawieruchy wojennej ich rola nie ograniczała się jedynie do pilnowania domowego ogniska. W zależności od kraju pochodzenia, pracowały w administracji, pomagały przy rannych, ale niekiedy stawiały też do walki.

20th CENTURY (2)

The changes were permanently consolidated by the First World War. Men with hundreds of thousands moved to the front and women took their jobs. They abandoned their long hair and corsets, but went off to make howitzers and rifles. The victory in this war was not decided by tactics, but by endurance. Economic capabilities that allow to maintain supplies for huge armies for four years. In the opinion of ancient artists, women who were handicapped fulfilled this task perfectly. The flourishing of women's organizations was not stopped by totalitarianism of the twentieth century. The women returned to the factories in 1939-1945, again giving their personal lives to the nation.

Hard, valiant, uncompromising, but despite the ubiquitous conflagration, still caring and protective. During the turmoil of war their role was not limited only to watching the household. Depending on the country of origin, they worked in the administration, helped with the wounded, but sometimes they also fought.

Obrazy: First World War Women's War Work Collection

Partyzantki z oddziału Sidora Kowpaka. Ochotnicy do walk w powstaniu warszawskim składają przysięgę (<http://zhistorii.blogspot.com/search/label/II%20wojna%20%C5%9Bwiatowa>)

Kobiety zatrudnione przy wycince lasów w Wielkiej Brytanii podczas I wojny światowej. Źródło: Imperial War Museum, domena publiczna.

Kobiety w armii alianckiej. Naczelne Archiwum Państwowe. Sanitariuszki w powstaniu warszawskim (<http://www.lisak.net.pl/blog/?p=2344>)

XX WIEK (3)

Kobiety socjalizmu pracowały jak mrówki, sprzątały, robiły zakupy, dbały o dom, ogród i rodzinę. Były odpowiedzialne za męża i dzieci. Nie potrafiły odmawiać. W swoich staraniach były nieustrudzone i niestety niedoceniane. Wszyscy przyzwyczaili się do ich poświęceń, więc rzadko usłyszą proste dziękuję. Wciąż martwiły się i zawsze brakowało im czasu. Żyły w ciągłym biegu, a wciąż uważały, że robiły za mało. Wychowane w myśl "rób wszystko nie na 100, a na 150%", nigdy nie były z siebie zadowolone.

Dzisiaj kobiety są pełnoprawną częścią społeczeństwa. Niewiasty żyjące współcześnie, są przede wszystkim kobietami niezależnymi. Realizują się zawodowo, niejednokrotnie robią karierę, o jakiej jeszcze pięćdziesiąt lat temu mogłyby jedynie marzyć. Umieją również o sobie zadbać. Kiedy są zmęczone pracą, domowymi obowiązkami, wyjeżdżają na urlop. Współczesne kobiety czerpią również radość z tego, co przynosi im otoczenie, w którym żyją. Interesuje je szeroko pojęta kultura.

20th CENTURY (3)

Women of socialism worked like ants, cleaned, did shopping, took care of the house, garden and family.

They were responsible for the husband and children. They could not refuse. In their endeavors they were tireless and unfortunately underestimated. Everyone has got used to their sacrifices, so they will rarely hear a simple "thank you". They were still worried and they were always short of time. They lived in constant motion and still thought they were doing too little. Raised "do everything at 100 and 150%", they were never happy with themselves.

Today, women are a full-fledged part of society. Women living today are above all independent women. They are working professionally, they often make a career that they could only dream about fifty years ago. They can also take care of themselves. When they are tired of work, home duties, they go on vacation. Modern women also enjoy the things that bring them the environment in which they live. They are interested in a broadly understood culture.

